

בחסאות הפנימיות והקרבות בפנים ההיכל, שנשרפות מחוץ
 לירושלים, ואינן נאכלות לכהנים, מכל מקום אחד חטאות הנאכלות
 ואחד הפנימיות שאינן נאכלות, דינן שוה בזה שמעונות כיבוס
 לבגד שניתזו עליו, שנאמר בתחילת הפרשה (שם ו ט) 'דבר אל אהרן
 ואל בניו לאמר, זאת תורת החטאות, ולמדים מכך שתהיה תורה
 אחת - דין שוה לכל החטאות לענין חיוב כיבוס הדם.
 המשנה מבארת איזה דם מחייב כיבוס: חטאת פסולה - שנפסל דמה
 או בשרה, אין דמה טעון כיבוס כשניתז על הבגד, בין באופן
 שהיתה לה - לחטאת זו שעת הפושט - זמן כל שהוא שדמה היה
 ראוי להזאה, קודם שנפסל, ובין שלא היתה לה שעת הפושט,
 כלומר שהחטאת נפסלה ביומן השחיטה, ומעולם לא היה דמה
 ראוי להזאה. שנאמר (שם פסוק ט) 'אשר יזה עליה תכבס במקום קדש,
 ודרשו חכמים מאשר יזה' שדין כיבוס אינו נוהג אלא בחטאת שדמה
 כשר להזאה. מבארת המשנה: איזו היא חטאת פסולה שהיתה לה
 שעת הפושט לזריקת דמה על המזבח, כגון ששלה - שדמה לן בעזרה
 בלילה, ונפסלה בכך להזאה. וכן באופן שנמאמה דמה של החטאת,
 ונפסלה להזאה. וכן שניצאת דמה של החטאת מחוץ לחומת העזרה,
 ונפסלה בכך להזאה. שבאופנים אלו בתחילה היה הדם ראוי לזריקה
 על גבי המזבח.
 ואיזו היא חטאת פסולה שלא היתה לה שעת הפושט לזריקת דמה
 על המזבח, כגון שנשחטה במחשבת פסול, שחישב השוחט לאוכלה
 חוץ למזבח - לאחר הזמן שמותר בשרה באכילה, ושחישב לאוכלה
 חוץ למקומה, כלומר מחוץ לחומת העזרה. ופסל במחשבה זו את
 הקרבן. וכן באופן שקיבלו אנשים הפסולין לעבודה (וורקו) את
 דמה מצואר הבהמה אחר השחיטה, ופסלו בכך את הדם לזריקה,
 ולא היה הדם ראוי לזריקה מעולם.

נמרא

שנינו במשנה: דם חטאת (שמתה) [שנתנו] כו' על הבגד הרי זה טעון
 כיבוס. ודין זה נוהג אף בדם חטאת הפנימית שאינה מוזכרת בפרשה,
 משום שמרבים מהכתוב 'תורת החטאת' שדין כיבוס הדם נוהג בכל
 החטאות.
 מקשה הגמרא: ואי - אם אכן דורשים שנוהג תורה אחת לכל
 החטאות, אפילו קרבן חטאת העוף נמי - גם תתרבה שיהיה דמה
 טעון כיבוס, אלקמה תניא - ומדוע שנינו בברייתא, 'כול שנאמר
 שהיא דם חטאת העוף טעון כיבוס כשאר חטאות, תלמוד לומר
 - מלמדנו הכתוב (שם ו ט) 'דבר אל אהרן ואל בניו לאמר זאת תורת
 החטאת' שמתבת זאת' ממעטים שרק זאת חייבת בכיבוס אך חטאת
 העוף אינה חייבת. ומדוע אין למדים מתורת החטאת' שהיא נוהג דין
 כיבוס אף בדם חטאת העוף.
 מתרצת הגמרא: אמר ריש לקיש משום בר קפרא, אמר קרא
 בפרשה זו (שם פסוק ט) 'זאת תורת החטאת, במקום אשר תשחט העלה
 תשחט החטאת לפני ה', ומלשון שחיטה האמור בפרשה למדים
 שרק בחטאות הנשחטות כגון חטאת בהמה הכתוב מדבר, ולא
 בחטאות שאינן נשחטות כגון חטאת העוף שנעשית במליקה ולא
 בשחיטה.
 מקשה הגמרא: תדייק לשון אחר בפרשה ואימא - ותאמר שדווקא
 בחטאות החיצונות הנאכלות הכתוב מדבר להצריכם כיבוס,
 כדכתיב (שם ו ט) 'במקום קדוש תאכל, אבל חטאות הפנימיות
 שאינן נאכלות, אלא נשרפות מחוץ לחומת ירושלים, לא יהיה דמם
 טעון כיבוס, כיון שעליהם לא דיבר הכתוב. מתרצת הגמרא: רבי
 רחמנא - ריבה ה' בכתוב 'תורת' ומריבוי זה למדים שדין כיבוס דם
 החטאת שוה הוא בכל החטאות, אף באלו שאין הכתוב מדבר בהם,
 ומשום כך אף החטאות הפנימיות בכלל הכתוב.
 מקשה הגמרא: אי הכי - אם כך שמרבים מתורת' שדין כיבוס דם
 החטאת כולל אף חטאות שלא נאמרו בפרשה, אפילו חטאת העוף
 נמי תתרבה מתורת' שדמה טעון כיבוס, על אף שמשמע מזאת'
 למעט שאין הכתוב עוסק בה. מתרצת הגמרא: מיעט רחמנא בתיבת

אבל לא מכבים נחלת של עין, אף שמזיקה לרבים, שכיון שכיבויה
 בשבת אסור מן התורה, אין לה היתר אף במקום היזק. מוכיחה
 הגמרא: ואי סלקא דעתך - אם יעלה בדעתך ששמואל ברבי
 שמעון סבירא ליה, אפילו נחלת של עין נמי יש לו להתיר, שהרי
 לדעת רבי שמעון לא נאסר כיבוי בשבת אלא כשמתכוין לעשות
 פחמים ולצורך זה הוא מכבה את האש לפני שישרף העץ לגמרי,
 אבל כיבוי אש מחמת שאינו חפץ בה אין בזה איסור מן התורה, שהרי
 אין לו צורך בכיבוי אלא הוא צריך את סילוקה של האש, והיה טוב
 לו יותר אם לא היתה כאן אש מלכתחילה, ומלאכה שאינה צריכה
 לגופה לדעת רבי שמעון פטור עליה. ואם כן מדוע לא התיר שמואל
 גם בגחלת של עץ במקום היזק רבים.

מתרצת הגמרא: אין זה סתירה, אף שדכר שאין מתכוין שמואל
 סבר לה ברבי שמעון שמותר, ולפיכך סבר שאין איסור כיבוי
 כשאינו מתכוין, ומותר לזלף את היין על האישים, מכל מקום
 במלאכה שאינה צריכה לגופה סבר לה ברבי יהודה שחייב עליה,
 ולפיכך אסר לכבות בגחלת של עץ אף במקום היזק רבים, משום
 שהאיסור לכבותה הוא מן התורה ואין להתירו במקום היזק רבים.
 הגמרא מבארת דין שריפת נסכים שנטמאו: אמר רב הונא, נסכים
 שנמאמו בעזרה, עושה להן מערכה של עצים על רצפת העזרה
 בפני עצמן, ושורפן שם, ולא עם שאר פסולי הקדשים, כפי שתהיה
 שריפתם ניכרת, ואינו מוציאן לשורפן מחוץ לעזרה, משום שנאמר
 (ויקרא ו ט) 'וכל חטאת אשר יובא מדמה אל אהל מועד לכפר בקודש,
 לא תאכל באש תשרף', ודרשו מתיבות 'כל בקודש באש תשרף'
 שכל הקדשים הנפסלים ביציאתם מחוץ לעזרה, אם נטמאו בתוך
 העזרה שורפן שם ואינו מוציאם מן העזרה.

מביאה הגמרא ראייה לכך מברייתא: תניא נמי הכי, הדם והשמן
 והמנחות והנסכים שנמאמו, עושה להן מערכה בפני עצמן,
 ושורפן. מוסיפה הגמרא שכך קבעו הלכה ברבים: אמר ליה שמואל
 לרב הונא בגדתא - מהעיר בגד שבבבל, אייתי לי בי עשרה
 ואימא לה קמיהו - הבא לי עשרה אנשים, ואומר לך דין זה
 לפניהם, כדי לפרסם שכן הלכה. נסכים שנמאמו, עושה להן
 מערכה בפני עצמן ושורפן, ואין שורפם עם בשר פסולי הקדשים
 שנשרפים בעזרה.

הדרן עלך כל התדיר

פרק אחד עשר - דם חטאת

בפרשת קרבן חטאת נאמר בתורה דינים הנוהגים בבשר ובדם. הפרק
 שלפנינו עוסק בשלה דינים המוזכרים באותה פרשה: א. דם חטאת
 שניתז על בגד, יש לכבס אותו, שנאמר (ויקרא ט) 'אשר יזה מדמה על
 הבגד, אשר יזה עליה תכבס במקום קדש'. ודין זה נוהג רק בדם
 חטאת ולא בשאר קרבנות. ב. בשר חטאת שנתבשל בכלי, יש לשטוף
 ולמרק את הכלי במים על מנת להוציא את בליעתו, ובכלי חרס שאי
 אפשר להוציא את הבליעה יש לשבור את הכלי, שנאמר (שם ו כא)
 'וכלי חרש אשר תבשל בו ישר, ואם בכלי נחשת בשלה ומרק ושטף
 במים'. ג. דבר מאכל שנגע בבשר חטאת, דינו כבשר חטאת לענין
 מקום חמץ האכילה, וכן אם נפסלה החטאת אין לאכול את המאכל
 שנגע בו, שנאמר (שם ט) 'כל אשר יגע בבשרה יקדש'.

משנה

המשנה עוסקת בדין כיבוס בגד שניתז עליו מדם חטאת: דם קרבן
 חטאת שנתז על הבגד, הרי זה טעון כיבוס כדי להוציא ממנו את
 בליעת הדם שנאמר (ויקרא ט) 'אשר יזה מדמה על הבגד, אשר יזה
 עליה תכבס במקום קדש'. מבארת המשנה באיזה חטאות מדובר: אף
 על פי שאין הכתוב המחייב כיבוס מדבר אלא בחטאות החיצונות
 הנאכלות לכהנים, שהרי נאמר בפרשה זו (שם ו ט) 'הכהן המקטא
 אתה יאכלנה במקום קדוש תאכל, בהצטרף אהל מועד', ולא דיבר

1 קודם את דם הפסח.
 2 מביאה הגמרא ראייה לדחיה זו: **אמר ליה רב אחא סבא לרב אשי,**
 3 **מתניתין נמי דיקא** – גם מהמשנה מדויק שמדובר שכבר שחט את
 4 התמיד, **דקתני** – שהיה שנינו ויהא ממרס בדמו **עד שיוזק הדם**
 5 **(תמיד), ולא קתני עד שישחוט את התמיד ויזק הדם, שמע מינה**
 6 – מוכח שמדובר כשהתמיד כבר נשחט.
 7 שנינו במשנה: **ויכולין הפהנים רשאין בו** לשנות באכילתו.
 8 שואלת הגמרא: **מאי מעמא** – מה הטעם שמותר לשנות באכילת
 9 הקרבנות.
 10 משיבה הגמרא: דבר זה נלמד מ**דאמר קרא** – ממה שנאמר (במדבר יח
 11 ח) בענין מתנות כהונה, **לכל קדשי בני ישראל לך נתתם למשחה,**
 12 וביאורה של תיבה זו הוא **לגדולה**, כלומר, שאכילת הקרבנות היא
 13 **כדרך שהמלכים אוכלין**, ודרך המלכים לאכול בכל צורה שירצו.
 14 **משנה**
 15 **אמר רבי שמעון, אם ראית שמן שהוא מתחלק בעזרה לכהנים**

16 שיאכלוהו, **אין אתה צריך לשאול מהו, אלא ודאי הוא מותר**
 17 **רקיקי מנחות ישראל** – הנשאר משמן מנחת ריקים של ישראל,
 18 שמביאין עמה לוג שמן ומושחה בו, והשאר נאכל לכהנים, וכן
 19 הנשאר מלוג שמן של מצורע, שמביאו עם קרבנות טהרתו, והכוון
 20 נותן ממנו על בהונותיו ונתון אינו הימניים, והשאר נאכל לכהנים,
 21 ואין שמן המתחלק במקדש לאכילת הכהנים אלא אלו. וכן אם
 22 **ראית שמן שהוא ניתן על גבי האשים** – שנקטר על גבי המזבח,
 23 **אין אתה צריך לשאול מהו, אלא ודאי הוא מותר רקיקי מנחת**
 24 **כהנים** – הנשאר משמן מנחת ריקים של כהנים, שהיא עולה כולה
 25 על המזבח, ולפיכך גם השמן הנותר ממשחתה, וכן הנשאר ממנחת
 26 **כהן משיח** – מחביתי כהן גדול הקריבין כל יום, מוקטר על המזבח
 27 ככל מנחת כהן. והטעם שודאי אינו שמן אחר, כיון **שאין מתנדבין**
 28 **למזבח שמן** בפני עצמו בלא קרבן מנחה. **רבי מרפון אומר,**
 29 **מתנדבין שמן,** ועל כן יתכן שיהיה שמן הנאכל או הנקטר במקדש
 30 שהובא בנדבה.

המשך ביאור למס' זבחים ליום חמישי עמ' א

1 **ואת** האמור בפרשה שיש חטאת שאין דמה טעון כיבוס, ומשום כך
 2 ממעטים את חטאת העוף שאין דמה טעון כיבוס.
 3 מקשה הגמרא: **ומה ראית** לרבות את חטאות הפנימיות שאינן
 4 נאכלות, מהריבוי 'תורת'. ולמעט את חטאת העוף מהמיעוט 'את'.
 5 ולא להיפך. הלא שניהן אינן כתובות בפרשה בדין כיבוס דם החטאת.
 6 מתרצת הגמרא: **מסתברא דחטאת ביהמה** [בהמה] פנימיות הנה ליה

7 **לרבוני** שיהיה דמה טעון כיבוס, מאשר לרבות את דם חטאת העוף,
 8 משום שחטאת הפנימית דומה במעשה הקרבתה לחטאת החיצונה
 9 הכתובה בפרשה, **שמין** חטאת פנימית באה **מבהמה** חטאת
 10 החיצונה, וכן **שחיתת** הפנימית נעשית **בצפון** המזבח חטאת
 11 החיצונה, וכן **קבלת** דמה מצואר הבהמה הוא על ידי **כלי שרת**,
 12 כדן חטאת חיצונה.

המשך ביאור למס' זבחים ליום שישי עמ' א

1 **נשפה** הדם על הרצפה מיד לאחר שחיטה, **ואספו** בכלי מהרצפה,
 2 ולאחר מכן ניתן על בגד, **אין מעון כיבוס**. משום שאין מעון כיבוס,
 3 **אלא דם שנתקבל בכלי שרת** לאחר השחיטה, **וראוי להזאה** על
 4 המזבח.
 5 **נמרא**
 6 הגמרא מבארת את הטעמים לדינים שהוזכרו במשנה: **תנו רבנן,**
 7 **יכול ניתן מן הצואר על הכגד והא מעון כיבוס, תלמוד לומר** (ויקרא
 8 ו) **'אשר יזה עליה תכבס במקום קדש, לא אמרת לך שדם טעון**

9 כיבוס **אלא בראוי להזאה**, ולכך דם שניתו מצואר הבהמה אינו טעון
 10 כיבוס, כיון שלא נתקבל בכלי ואינו ראוי להזאה. **תניא אידך, יכול**
 11 **ניתו הדם מן הכגד, ומן היסוד והא מעון כיבוס, תלמוד לומר** **'אשר**
 12 **יזה** שנכתב בלשון עתיד, ללמדנו שרק דם העומד להזאה, טעון
 13 כיבוס, **פרט** [חוץ] לזה הדם **שכבר הוזה** על המזבח ונתקיימה
 14 מצותו שאינו טעון כיבוס.
 15 שנינו במשנה: **נשפה על הרצפה בו** ואספו אין טעון כיבוס, ולאחר
 16 מכן שנה התנא דין נוסף, שאין טעון כיבוס אלא דם שנתקבל בכלי
 17 וראוי להזאה.

המשך ביאור למס' זבחים ליום שישי עמ' ב

1 המשנה מבארת פרטים בבגד הטעון כיבוס: **אינו מעון כיבוס אלא**
 2 **מקום הדם**, אבל מקום שלא ניתן עליו דם, אינו טעון כיבוס. ואין
 3 טעון כיבוס אלא **דבר שהוא ראוי לקבל טומאה**, ואם אינו ראוי
 4 לקבל טומאה, אינו טעון כיבוס. וצריך שיהא הבגד **ראוי לכיבוס**.
 5 ממשיכה המשנה לבאר: **אחד** – בין אם ניתן על הכגד, **ואחד השק**
 6 **ואחד העור, מעונין כיבוס**.
 7 המשנה מבארת היכן מקום הכיבוס: **והכיבוס צריך שיהא במקום**
 8 **קדוש** – בעזרה. וכן **שכירת כלל חרם** שבישל בה חטאת, וצריך
 9 לשוברו מחמת הבשר שנתו בדפנותיו, מקום שבירתו הוא במקום
 10 קדוש. וכן **מריקה ושטיפה בכלי נחוישת** שבישל בה חטאת, וצריך
 11 להבשירו מהבליעות שבו, מקום מריקתו ושטיפתו הוא במקום
 12 קדוש.
 13 מסיקה המשנה: **זה** – דין כיבוס בגד שניתו עליו דם חטאת, **הזמר**
 14 **בחטאת מקדש קדשים** – הוא דין חמור הנוהג רק בחטאת, ולא
 15 בשאר קדשי קדשים, מאחר ודם של שאר קדשי קדשים אינו טעון
 16 כיבוס.

17 **נמרא**
 18 הגמרא מבררת את המחלוקת שבמשנתנו: מבררת הגמרא: **מנהגי**
 19 **מילי**, משיבה הגמרא: **דתנו רבנן**, נאמר בתורה (ויקרא ו) **יאשר יזה**
 20 **מדמה על הכגד, אין לי אלא שבגד שניתו עליו דם טעון כיבוס, מנין**
 21 **לרבות שגם עור משהופשט, אף שעדיין אינו בגד, וניתו עליו דם**
 22 **חטאת שטעון כיבוס, תלמוד לומר** (שם) **'אשר יזה עליה תכבס, שגם**
 23 **עור לאחר שהופשט, טעון כיבוס**. ממשכיה הברייתא לברר, **יכול**
 24 **שאני מרבה גם עור עד שלא הופשט, שיהיה טעון כיבוס, תלמוד**
 25 **לומר** (שם) **'בגד, לומר, שמה בגד הראוי לקבל טומאה, אף כל**
 26 **הראוי לקבל טומאה, ועור משהופשט ראוי לקבל טומאה אם חשב**
 27 **עליו להשתמש בו לשטיח שאינו צריך עיבוד, אבל עור שלא הופשט**
 28 **אינו ראוי לכלל, ולכך אינו טעון כיבוס, דברי רבי יהודה. רבי אלעזר**
 29 **אומר, שהלימוד מהפסוק הוא כך, 'בגד, אין לי ללמוד מפסוק זה**
 30 **אלא בגד שעשוי מצמר או פשתן שטעון כיבוס, מנין לרבות שק**

59 שֶׁבֶן דְּמָה טַעוֹן הַזֹּאֵה בְּמוֹתָהּ – כחטאת פנימית. מתרצת הגמרא: 59
 60 מכל מקום הִנֵּה נְפִישִׁין – הדברים שדומים חטאת חיצונה לפנימית 60
 61 רבים הם מהדברים שדומה חטאת עוף לחטאת פנימית, ולכך יש 61
 62 לרבות חטאת חיצונה, ולמעט חטאת עוף. 62
 63 הגמרא עוברת לדון בענין אחר. בחטאת העוף הצריכה התורה שמתן 63
 64 דמה יזוה מהצואר ולא מכלי שרת: כְּעֵי רְבִי אֲבִין, חֲטָאת הָעוֹף 64
 65 שֶׁהַכֵּינִים דְּמָה בְּצוּאָרָה וְ–לאחר שמלקה ולפני שהזה דמה] בְּפִנִּים 65
 66 ההיכל מֵהוּ, האם כשר הדם לזריקה, או שמה נפסל כמו דם חטאת 66
 67 בהמה חיצונה שנכנס לפנים שנפסל. וצודי הספק הם, האם כיון 67
 68 שצריך להוות מגופה ולא מכלי, אם כן צווארה כבלי שֶׁרֶת דְּמֵי – 68
 69 נחשב כבלי שרת שבו הדם, ולכן מִפְּסוּלֵי –[נפסלו] הדם, אִי דְּלָמָּה 69
 70 צוארה אינו כבלי שרת, אלא הוא בְּצוּאָרָה חטאת בְּהֵמָה שנכנס 70
 71 להיכל לאחר שחיטה שלא נפסל, משום ש'מִדְּמָה' אֲמַר רַחֲמָנָא 71
 72 שנפסל, וְלֹא כאשר הכניס בְּשֶׁרֶת ועמו הדם הבלוע בו. 72
 73 הגמרא מנסה לפשוט את הספק מברייתא: תָּא שְׁמַע, פִּירְבָּסָה – 73
 74 דילגה חטאת העוף מיד המולקה וּבְנִכְסָה לְפָנֵיהּ ההיכל וְלאחר מכן 74
 75 הַזֹּרֵה לעזרה, בְּשֶׁרֶתָהּ. ומדייקת הגמרא: דווקא באופן זה אינה 75
 76 נפסלת, הָא אִם הַכֵּינִים בכוונה פְּסוּלָה. והטעם לכך משום שנאמר 76
 77 'אשר יוצא מדמה אל אהל מועד לכפר בקודש', שהחטאת נפסלת 77
 78 רק אם הכניסה לכפר ולא כאשר נכנסה מאליה ללא כוונה לכפר. 78
 79 ומוכח מהברייתא שצואר העוף חשוב כבלי שרת, ואם הכניס את 79
 80 העוף להיכל נפסל הדם. 80
 81 משיבה הגמרא שאין לדייק כך מהברייתא: וְלִטְעָמֵיהּ – ולטעמך 81
 82 שדייקת שהברייתא עוסקת רק באופן שהחטאת נכנסה מאליה, מה 82
 83 תאמר נְבִי קְרָשִׁי קְרָשִׁים ששחיתתה וקיבול דמה בצפון, דְּקָתְנִי – 83
 84 ששינוי בה שבאופן שפִּירְבָּסָה לאחר שחיתתה וּצִאָה לְדָרוֹם, 84
 85 וְלאחר מכן הַזֹּרֵה לצפון, בְּשֶׁרֶתָהּ ואינה נפסלת ביצא, משום שפסול 85
 86 יוצא בקדשי קדשים הוא רק ביצאה מחוץ לעזרה. ולדברך, האם 86
 87 תדייק שרק באופן שיצאה הבהמה מאליה לא נפסלה, הָא הוּצִיאָהּ 87
 88 בכוונה לדרום פְּסוּלָה, והלא אין מחיצה בין צפון לדרום שיהרום 88
 89 פסול. אֲמַל בהכרח צריך לומר, הָא יִצְתָה לְחוּץ אִיצְמֵרִיכָא לִיה 89
 90 הנתא העמיד לה ביצאה מאליה אגב הדין הנוסף שהובא 90
 91 בברייתא, שכאשר הבהמה פירכסה ויצאה מחוץ לעזרה פסולה, ושם 91
 92 נצרך לכתוב כן כדי לחדש שאף באופן זה נפסלה. ויש לומר שְׁהִכָּא 92
 93 נְמִי – גם כאן בחטאת העוף, משום 'צִתָּה לְחוּץ אִיצְמֵרִיכָא לִיה 93
 94 לתנא לנקוט שיצאה מאליה, ואגב זה נקט לשון 'נכנסה לפני', אבל 94
 95 הוא הדין אם הכניסה לא נפסלה, ואין לפשוט את ספקיך של רבי 95
 96 אבין. 96
 97 הגמרא מביאה ספק נוסף של רבי אבין: כְּעֵי רְבִי אֲבִין, נִשְׁפָּח הָדָם 97
 98 מצואר העוף עַל הַרְצֵפָה של העזרה וְאִסְפָּה בְּכֵלֵי שֶׁרֶת מֵהוּ, האם 98
 99 כשר הדם לזריקה, או לא כמו שמצינו בדם בהמה שנשפך שנפסל 99
 100 וואמנם אם קיבל הדם בכלי שרת ואחר כך נשפך על הרצפה, יבול 100
 101 לאספו ולזרוק ממנו, משום שכבר נתקבל הדם בבלי. האם נאמר 101
 102 אֲצִרְבִּיהָ הוּא וְלֹא אֲצִרְבִּיהָ רַחֲמָנָא כְּלֵי שֶׁרֶת – התורה לא 102
 103 הצריכה לקבל דמו של עוף בכלי שרת מפני שהצואר משמש כבלי 103
 104 שרת, וְהִלְכָּהּ יבול לאִסְפּוֹ לְדָם וְכִשְׁרָה, כדן נשפך מן הכלי. או 104
 105 דְּלָמָּה מִפְּסוּל פָּסֵל בֵּיה רַחֲמָנָא כְּלֵי שֶׁרֶת – התורה פסלה דם 105
 106 חטאת העוף שנתקבל בבלי שרת, וכל שכן כשנשפך על הרצפה, 106
 107 וְהִלְכָּהּ לא יועיל מה שאִסְפּוֹ בְּכֵלֵי שֶׁרֶת, וּפְסוּל הוּא לזריקה. 107
 108 הגמרא מנסה לפשוט את הספק מברייתא: אֲמַר רַבָּא, תָּא שְׁמַע 108
 109 מהברייתא ששינוי לעיל (ע"א), יבול הָא דִּם חֲטָאת הָעוֹף שניתו על 109
 110 בגד טְעוֹן כִּיבוֹס, תְּלַמּוּד לזִמְר 'זאת', שרק החטאת הכתובה 110
 111 בפרשה טעונה כיבוס ולא חטאת העוף. וְאִי סִלְקָא דְעֵתָהּ מִיַּגְבֵּל 111
 112 פְּסוּל בֵּיה –[בעופות] רַחֲמָנָא כלי שרת, וכל שכן סתם כלי כמו בגד, 112
 113 למה נצרך 'זאת' למעט דם חטאת העוף מכיבוס, תִּישְׁפֹּק לִי, משום 113
 114 דְּהָא אִסְפִּיל לָהּ –[הדם] לפני שנגע בבגד כשהיה בְּאוּרֵי הַכְּלֵי 114
 115 –[הבגד], והרי רק דם הכשר להזאה טעון כיבוס, ולא דם פסול. ומכך 115
 116 שהברייתא לומדת שדם חטאת העוף אינו טעון כיבוס מ'זאת', מוכח 116

1 יִקְרָן – דם חטאת פנימית ניתנת על קרנות המזבח. וְאִצְבַּע – וניתנת 1
 2 על המזבח באצבע ולא בכלי. וְחֻדָּה – וניתנת בחוד קרן המזבח. 2
 3 וְאִישִׁים – ואימורה נקטרים על אש המזבח. ובכל הדברים הללו, 3
 4 דומים מעשי חטאת פנימית לחטאת חיצונה, ולכך מסתבר לרבותה, 4
 5 ולמעט חטאת העוף שאין בה דינים הללו. 5
 6 מקשה הגמרא: אֲדַרְבָּהּ, חֲטָאת הָעוֹף הִנֵּה לִיה לְרַבּוּי ולא חטאת 6
 7 פנימית, משום שדומה היא לחטאת חיצונה בדברים הבאים. שֶׁבֶן 7
 8 חוּץ – דמה ניתן במזבח החיצון בְּמוֹתָהּ – כחטאת חיצונה, ויש בה 8
 9 אֲכִילָה לכהנים בְּמוֹתָהּ. אבל חטאת פנימית דמה ניתן בהיכל, 9
 10 ובשרה נשרף. מתרצת הגמרא: הִנֵּה נְפִישִׁין – הדברים שמנינו 10
 11 בחטאת פנימית שדומה לחטאת חיצונה, רבים הם מהדברים שדומה 11
 12 חטאת עוף לחטאת חיצונה. ומשום כך יש לרבות חטאת פנימית 12
 13 ולמעט חטאת העוף. 13
 14 הגמרא מביאה תירוץ נוסף: רַב יוֹסֵף אֲמַר, אֲמַר קְרָא בדין כיבוס 14
 15 הָדָם (ויקרא 1 ט) 'הכהן המחטא אתה יִאֲכַלְנָה', ובא למעט לֹוּ וְלֹא 15
 16 לְאַחֲרָה, וּבְנִאֲכָלוֹת מֵיעֵט הַקְּתוּב – הכתוב ממעט חטאת הנאכלת 16
 17 ובהכרח שכוונתו לחטאת העוף, משום שחטאת פנימית אינה 17
 18 נאכלת. ולמדים מזה גם לכל האמור בענין וְדַהֲיִינו כִּיבוֹס מריקה 18
 19 ושטיפה] שאין נוהגים בחטאת העוף. 19
 20 מקשה רב יוסף על דבריו: וְהָאֵלּוּ המיעוט 'זאת' לְמָה לִי, שהרי 20
 21 מ'יאכלנה' מיעטנו חטאת העוף. מתוך רב יוסף: אִי לָא 'זאת' הוּא 21
 22 אֲמִינָא שמה שכתוב 'יִאֲכַלְנָה' בלשון יחיד אֲזַרְחִיה דְּקְרָא – דרך 22
 23 הכתוב בכל הפרשה שם לדבר בלשון יחיד, קָא מְשַׁמַּע לָן 'זאת', 23
 24 שיש למעט חטאת העוף. 24
 25 הגמרא מביאה תירוץ אחר מדוע אין למעט חטאת הפנימית: רַבָּה 25
 26 אֲמַר, אין למעט חטאת הפנימית מ'זאת', משום שעיקר דין כיבוס 26
 27 נאמר בחטאת פנימית, דְּאֲמַר קְרָא (ויקרא 6 ב) 'אשר יזה מדמה על 27
 28 הבגד אֲשֶׁר יִהְיֶה עליה וגו', הרי שפקרבו הטעון הַזֹּאוֹת הַקְּתוּב 28
 29 מְדַבְּרָה, והם חטאות הפנימיות, מאחר וחטאות חיצונות אין בהן הזאה 29
 30 אלא נתינה, וחטאת חיצונה התרבתה מ'תורת'. 30
 31 מקשה הגמרא על שיטת רבה: (והתני) וְהִתְנַן] במשנתנו אף על 31
 32 פִּי שְׂאִין הַקְּתוּב מְדַבְּרָ אֵלּוּ בחטאות הַזֹּאֲכָלוֹת, הרי מפורש 32
 33 במשנה שעיקר הכתוב עוסק בחטאת חיצונה שנאכלת ולא בפנימית 33
 34 שאינה נאכלת, והיא זו שמתרבה מ'תורת'. 34
 35 מתרצת הגמרא: כוונת המשנה לְעֵינֵי מְרִיקָה וְשִׁטְפָה שדינה נאמר 35
 36 בהמשך הפרשה, שלענין זה עיקר הכתוב אמור בחטאת חיצונה. 36
 37 אֲבָל לְעֵינֵי כִיבוֹס הָדָם 'אֲשֶׁר יִזוּ' כְּתִיב, ולשון הזאה שייך בחטאת 37
 38 פנימית שדמה מוזה על המזבח. 38
 39 מקשה הגמרא עוד על רבה: אִי הָכֵי שלענין כיבוס עיקר הכתוב הוא 39
 40 בחטאת פנימית, מדוע שנה התנא במשנה אֶחָד הַזֹּאֲכָלוֹת וְאֶחָד 40
 41 הַפְּנִימִיּוֹת נוהג בהם דין כיבוס, אֶחָד הַפְּנִימִיּוֹת וְאֶחָד הַזֹּאֲכָלוֹת 41
 42 מִיַּעֲרֵי לִיה, שאת הפשוט יש להזכיר תחילה, ולדברי רבה הפשוט 42
 43 הוא חטאת פנימית שבה אמור הכתוב. מתרצת הגמרא: תְּנִי – אכן 43
 44 יש לגרוס אֶחָד הַפְּנִימִיּוֹת וְאֶחָד הַזֹּאֲכָלוֹת. 44
 45 מקשה הגמרא: אִי הָכֵי שְׁמִלְשׁוֹן הכתוב 'אשר יזה' למדנו שהכתוב 45
 46 עוסק בחטאות שדמם מוזה, חֲטָאת הָעוֹף נְמִי נוסיף למשמעות 46
 47 הכתוב, מאחר וגם דם חטאת עוף מוזה למזבח. מתרצת הגמרא: 47
 48 מֵיעֵט רַחֲמָנָא 'זאת', ולפיכך אין דם חטאת עוף טעון כיבוס. 48
 49 מקשה הגמרא: אִי הָכֵי ש'זאת' בא למעט, חטאת חיצונה נְמִי לא 49
 50 יהיה דמה טעון כיבוס. מתרצת הגמרא: רִיבָה רַחֲמָנָא 'תוֹרָה', 50
 51 ומתרבה ממנה חטאת חיצונה לכיבוס. 51
 52 מקשה הגמרא: וְמָה רְאִיתָ למעט חטאת עוף ולרבות חטאת חיצונה 52
 53 ולא להיפך. מתרצת הגמרא: מְסַתְבְּרָא שחֲטָאת בְּהֵמָה הוּא לִיה 53
 54 –[יש לך] לְרַבּוּי ולא חטאת עוף, משום שחטאת חיצונה דומה 54
 55 לחטאת פנימית בדברים הבאים, שֶׁבֶן הֵם בְּהֵמָה, וְשִׁחִיטַת שניהם 55
 56 בְּצִפּוֹן המזבח, וּקְבָלוֹת דָּמָם בְּכֵלֵי. יִקְרָן וְאִצְבַּע וְחֻדָּה וְאִישִׁים. ומה 56
 57 שאין כל זה בחטאת העוף, ועל כן מיעטה מ'זאת'. 57
 58 מקשה הגמרא: אֲדַרְבָּהּ מסתבר שחֲטָאת הָעוֹף הִנֵּה לִיה לְרַבּוּי, 58

- 1 כשנודע הדבר בפוזנא, הלכה כל הקהילה "על גלגלים": בחור של הדר ופאר כזה ויחסן כה גדול
2 - עם בתו של מלמד תינוקות עני!
- 3 ר' אהרן היה ידוע אמנם למלמד מומחה, אך למרות זאת היה עני מרוד. הוא היה יכול לקבל
4 ל"חדר" שלו את בני העשירים הגדולים ולקבל תמורת זאת שכר גבוה. הכל היו מעוניינים להפקיד
5 בידי את חינוך הילדים, שכן הוא היה מצליח מאד בעבודתו הקדושה, לא רק בלימוד התורה אלא
6 גם בנטיעת מדות טובות בלב תלמידיו. אלא שלר' אהרן היה סדר עדיפות מקורי: תחלה לקח את בני
7 העניים הגדולים ביותר, וכשנשאר מקום - לקח מבני בעלי הבתים הבינוניים, ורק את המקום האחרון,
8 או שני המקומות האחרונים, נתן לילדי עשירים.
- 9 מובן שבביתו של ר' אהרן שררה דלות איומה. אילולא עזרתה של אשתו, שהיתה מיילדת ומבשלת
10 בחתונות, לא היה לחם בביתו.
- 11 נוסף לכך, כל ילדיו מתו עליו בחייו ונותרה רק בת יחידה.
- 12 ר' אהרן היה עניו גדול עוד מצעירותו, והיה נראה שהקדיש כל חייו למשימה אחת ויחידה - ללמד
13 תורה לילדי ישראל ולחנכם לתורה ולמעשים טובים. עניוּתו היתה כה גדולה, שכאשר כל בני העיר
14 המטירו עליו איחולי מזל טוב על "שידוך הזהב" שעשה עם בתו - הרכין את ראשו והשיב בחצי פה
15 כאילו לא אירע דבר.
- 16 היה, איפוא, ליהודי פוזנא ענין לענות בו ולשוחח עליו זמן רב, אלא שציפו להם הפתעות נוספות
17 בענין.

אגרות קודש

- 1 ב"ה ב' ו' אדר פ"ב
- 2 אל התלמיד אהרן שלמה שי
- 3 שלום
- 4 במענה על מכתבך מגי משפטים, נכון הי הדבר שתשתדל
5 להשיג מלמדות במקום באופן שתוכל להתלמד גם מלאכת
- 6 השוי"ב, והשייט ישמור אותך ויצילך ויצליח לך, רק שמור
7 ללמוד בכ"י פרק תניא ושיעור קטן בגמרא, ובשי"ק להוסיף
8 לימוד בלקו"ת תו"א או כתבי, דרושי לא ארוכים. והשייט
9 יהי בעורך ויתן לך פרנסה טובה בריות.
- 10 והי ברכה כאו"י והדו"ש בן מו"ר.

[אג"ק מוהר"י"צ כרך יד]

המשך ביאור למס' זבחים ליום חמישי עמ' ב

- 1 שדם חטאת העוף שנתקבל בכלי כשר, ולכן כשניתו על הבגד לא
2 נפסל.
- 3 דוחה הגמרא: אָמַר רַב הוֹנָא כְּרִיָּה דְרַב יְהוֹשֻעַ, אִין רֵאִיָּה
4 מהברייתא, שהרי אפשר להעמיד את המיעוט כְּמַדְבִּיק כְּלִי (-בגד)
5 כְּצִנְאָרָה של חטאת העוף, שבאופן זה לא היה הדם מחוץ לצואר עד
6 שנגע בבגד ולא נפסל. ולפיכך יש צורך למעטו מ'זאת' שאינו טעון
7 כיבוס.
- 8 הגמרא חוזרת לדון בדם חטאת בהמה שניתו על הבגד: כְּעָא מִיָּנִיָּה
9 לְוִי מִרְבִּי, נִיָּתְו הָדָם מִכְּנֶד לְכַנֶּד מְהוּ - לאחר שנגע בבגד אחד ניתו
10 לבגד אחר, מה דינו של הבגד השני. האם נאמר שִׁמְכָנֶד קָמָא
11 (-הראשון) אִידְחִי לִיָּה הָדָם לְכִיבּוּס, ומכיון שנדחה אינו ראוי
- 12 להזאה ואינו טעון כיבוס. או דְלָמָא לא נדחה הדם, ודינו כדם
13 שנשפך מהכלי על הרצפה שאוספו ומזהו ממנו על המזבח.
- 14 משיבה הגמרא: אָמַר רַבִּי לְלוּי, זוּ שְׂאֵלָה - שאלה יפה שאלת
15 ואשיבך עליה, שהדם שבבגד השני מְעוֹן כִּיבּוּס מִמָּה נִפְשָׁךְ, שאי
16 נאמר שלא נדחה, אלא אוֹסְפּוּ לָדָם שִׁבְבֶגְד הָרֵאשׁוֹן וְכִשְׁר לְזוּרִיקָה,
17 הָא כְּשֵׁר - הרי ראוי הדם להזאה ופשוט שהבגד השני טעון כיבוס.
18 וְגַם אִי נֵאמַר שְׂאֵלָה וְכִסּוּל לְהַזָּאָה, הִבְגַּד הַשֵּׁנִי טֵעוֹן כִּיבּוּס, כִּי
19 אָנָּה כְּרִבִּי עֲקוּבָא כְּבִינָא לִי דְאָמַר, שֵׁם הָיְתָה לוֹ שְׁעַת הַכּוֹשֵׁר
20 ואחר כך נִפְסְלָה הַחֲטָאָה, דְמָה מְעוֹן כִּיבּוּס, ועל כן הדם שבבגד
21 השני טעון כיבוס, כיון שהיתה לו שעת הכושר קודם שנדחה בהתוה
22 על הבגד הראשון.